

Koolilõuna jätab kõhu tühjaks

Tallinna Väike-Õismäe keskkooli õpilased sõid eelmisel kolmapäeval lõunaks sealiha juurviljaga. Täpselt sama toit ootas tol päeval sööjaid ka Mustamäe Gümnaasiumis. Eesti Päevaleht käis koolitoitu maitsmas toiduainete asjatundja Tiitu Liebertiga.

Väike-Õismäe kooli poisid tänavad õpetajat kiiresti hea isu soovide eest ja haaravad januselt kuuma tee järele.

"Kahjuks jätsid kõik lapsed käed pesemata," märgib Tallinna Tehnikaülikooli toiduainete instituudi dotsent Tiitu Liebert kuivadele kraanikaussidele osutades. "Meie ei vea kedagi kõrvupidi käsi pesema, tavaliselt teevad lapsed seda vabatahtlikult," selgitab kooli direktori asetäitja Rein Ülevärava.

Teise klassi poisid Märten Liivik, Madis Männik ja Andre Mitronov söövad oma taldrikud tühjaks. "Sööma peab selleks, et mälu oleks hea," põhjendab Andre. "Seepärast võiks koolisööklas ka tatraputru pakkuda," lisab Madis. Koolitoitudest meeldib pois-tele kõige enam piimasupp.

"Ma söön küll hommikul kodus korralikult, kuid pärast õuetunde läheb kõht nii tühjaks, et koolilõunast jääb väheks," räägib Andre. "Märten sööb alati kõik ära, mina mõnda toitu ei taha."

Piimaklaas ja salatitaldrik puudu

"Väga hea, pehme taine liha," ütleb Tiitu Liebert koolieinet maitses. "Magustoit võiks muidugi ka olla, aga seda pakutakse koolides tavaliselt supipäevadel – muidu ei tule söögirahaga välja," arutleb ta.

Direktori asetäitja Rein Ülevärava kinnitab, et kõik õpilased, kel jääb kõht tühjaks, võivad lisa küsida. Suuremad poisid kasutavad seda võimalust üsna sageli. Nii mõnelgi lapsel on kodust kaasa pandud oma võileib ja mahlapakk.

Söögivahetundi jääb kööki meenu- tama pooleldi täis jäätmeämber. Päris tervet taldrikutäit toitu siiski keegi ära ei viska. Kokk Maria Baršuki sõnul on laste tootumisharjumused väga erinevad. Nooremad õpilased on tublimad sööjad, suuremad valivad rohkem.

"Koolis on üle 700 lapse, aga koolieinet sööb 300 ringis. Nüüd, kui söögi eest tuleb maksta 10 krooni päevas, on sööjaid veelgi vähemaks jäänud," on kokatädi tähele pannud.

Maria Baršuk on Koolitoitlustusest toodud söögikraamiga igati rahul. Lieberti hinnangul võiks aga õpilaste toi-

RAUNO VOLMAR

Väike-Õismäe kooli algklassilastel oli sööma asumisega kiire taga.

dulauel ka piim... "Neile pakutakse vahel küll jogurt, kuigi see on ju piimast mitu korda kallim. Laste luud jäävad piimavaegusest hõredaks," ütleb ta. Tema sõnul võiks Eesti õppust võtta Euroopa Liidu maadest, kus riik piimaklaasile koolitoidu kõrval peale maksab.

Lieberti hinnangul võiks õpilastele ka sagedamini salateid pakkuda. "Kooli nädalamenüüs on eraldi porgandi-, kapsa- ja tomatisalat, kuid võiks rohkem vaeva näha, et pakkuda mitmekesisemaid ja huvitavamaid segasalateid," soovib ta.

Väike-Õismäe kooli köögi sisustus pärineb ammustest aegadest. Ainsateks moodsateks vahenditeks on suured plastpudelid, millest saab toiduportsjonidele jaoks sinipit ja ketšupit pigistada.

"Koolide köögivarustus on enamasti nõukogudeaegne, sest uue ostmise ei jätku raha," tõdeb Liebert. Samal ajal rõhustab ta esile seda, et koolisöökla õhkkond on muutunud. Lapsed istuvad

väiksema seltskonnaga ümmarguste laudade taga, millel linikud ja lilled peal. Ka koledad alumiiniumnõud on kadunud.

Rein Ülevärava sõnul on alumiiniumnõud küll välja vahetatud, kuid uute, korralike söögiriistade pidamine on kallis. "Lapsed viskavad söögijäägid kogemata koos kahvlitega solgitunni, aga üks uus kahvel maksab üle kümne krooni," kurdab ta.

Puhvet meelitab moosipirukatega

Samal päeval söövad sealiha ja juurvilja ka Tallinna Mustamäe Gümnaasiumi lapsed, sest söögikraam tuakse neile samast firmast.

Toit on laual suurtes kaussides, kust igaüks saab meelepärase portsu tõsta. Kokk Aino Reinapi sõnul saavad suuna söögiisuga õpilased närvemate arvel endale toidust veel juurdegi võtta. "Nii on vähem raiskamist – puudujate toit ei lähe solgitunni. Ka sala-

tit saab igaüks võtta nii palju, kui soovib," kiidab Liebert. "Ära on visatud paar portsu," osutab kokk solgiämbrile põhja. Tema sõnul söövad lapsed kõige isukamalt pihve, viinereid ja kanakoibi.

Söögivahetunni alul tekib Mustamäe koolis ka puhvetijärjekord. Tüdrukud ostavad sealt suhkruga ülepuistatud moosipirukaid ja šokolaadi.

"Loomulikult ei kutsu meie puhvetipidaja kedagi koolitoidu asemel saiakesti ostma," ütleb sekretär Talvi Hansson. "Puhvetist muretsetakse enamasti midagi magusat soojale lõunasöögile lisaks. Muidugi on ka neid, kelle arvates on sööklatoit üks pläuss." Sekretäri sõnul on väga oluline, et ka õpetajad sööksid õpilastega koos koolieinet. Praegu käivad Mustamäe Gümnaasiumi sööklas einestamas ka need õpetajad, kes varem oma kabinetis võileiba näksisid. Võõrkeeleõpetajad Tiina Metsamaa ja Eha Kiisel on eriti vaimustatud koolisöökla suppidest.

Koolieine

Esmaspäev: pihv, riis, leib, värskes kapsa salat, tee

Teisipäev: kartuli-frikadellisupp, leib, sai, kohupiim keedisega

Kolmapäev: bõfstroogonov, püree, leib, värskes kurk, morss

Neljapäev: kodupraad, leib, mahl

Reede: kalapulgad, kaste, kartul, leib, porgandisalat, jogurt

Tiina Metsamaa sõnul söövad koolitoidu peamiselt vaesemate perede lapsed. Rikkamad eelistavad puhvetist saiakesti osta. "Kümme krooni lõuna eest on paljudele suur raha, eriti kui perest käib koolis mitu last," teab õpetaja.

Õpetajad tõdevad, et kümme krooni eest pole võimalik külluslikku einet valmistada, kuid rohkem ei suudaks vanemad igapäevase koolitoidu eest maksta.

MALLE PAJULA